

*Петрук А.М.**

СВІТОВА ПРАКТИКА ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. ЧАСТКА ДЕРЖАВИ В СТРУКТУРІ ФІНАНСУВАННЯ

Фінансування розвитку ринку інтелектуальної власності носить важливий стратегічний характер як для конкурентоздатності українських підприємств, так і всієї економіки в цілому. Світова практика показує, що структури такого фінансування може носити різні форми. Джерелами фінансування можуть бути державні кошти, кошти вітчизняних підприємств і іноземних інвесторів, міжнародних організацій тощо. При чому в різних країнах відсоток тієї-чи іншої складової може бути різним. В залежності від підходів до формування системи фінансування розвитку ринку інтелектуальної власності можна виділити три механізми державного регулювання:

1. Прогресивно-соціальний підхід – фінансування здійснюється в основному під державним контролем і за рахунок активного державного регулювання – «директорний» (direct) механізм державного регулювання розвитку ринку інтелектуальної власності;

2. Корпоративний підхід - фінансування здійснюється за рахунок приватних коштів – дистанційний механізм державного регулювання ринку;

3. Універсальний підхід – фінансування фундаментальних досліджень за рахунок державних програм та фінансування прикладних досліджень за рахунок приватних інвесторів, використання медіаційного (посередницького) інструменту державного впливу на ринок.

Прикладами вдалого прогресивно-соціального підходу є Японія часів економічного дива. Продукти, які вироблялись на японських підприємствах, відповідно мали високу собівартість та програвали на міжнародному ринку. Для підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідно було налагодити виробництво і почати пошуки впровадження новітніх технологій, що звичайно забрало б багато часу. Ось чому у цьому випадку японська влада впровадила практику дотаційної системи ціноутворення, що дало японським підприємствам перевагу на національному ринку. Варто зазначити, що уряд не зосереджував свою увагу на розвитку фундаментальних наук, а навпаки - у прикладні науки, що швидко давали віддачу. Японія створила сприятливий митний та податковий клімат для закупівлі ліцензій на наукові відкриття, зроблені у інших країнах, а на цій основі виробляти все більш досконалі вироби - що мали значно кращі параметри, ніж початкові.

В свою чергу Сполучені Штати є вдалим прикладом корпоративного підходу. Саме американські корпорації складають більшість у переліку 300 провідних компаній-інвесторів науково-дослідних робіт. Цільове фінансування за рахунок коштів самого підприємства, або за допомогою венчурних фондів, складають основне джерело інвестицій в інноваційну діяльність. Державне фінансування в основному сконцентроване на галузях стратегічного характеру (космічні програми, військові розробки тощо), хоча і не без частки приватного сектору.

* здобувач кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

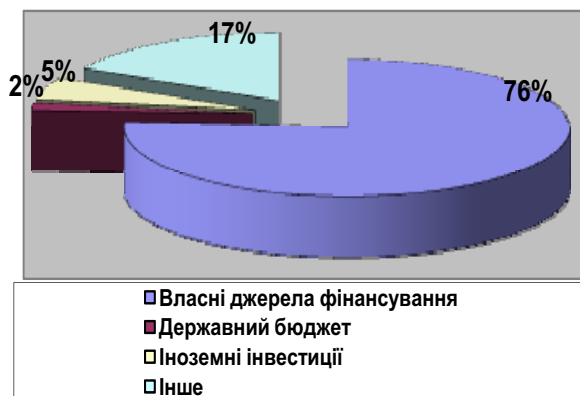
Науковий керівник: доц. Расшивалов Д.П.

У рейтингу конкурентоздатності країн Західної Європи серед перших йде Фінляндія з п'ятимільйонним населенням. Політика її уряду є прикладом універсального підходу. В 1983 році було створено національне технологічне агентство ТЕКЕС. На державній основі був створений конструктивний діалог вчених і підприємців. Ученим стало вигідно робити те, що було у попиті зі сторони бізнесу, а бізнесу - іти до вчених, щоб у їхніх лабораторіях черпати ресурси для свого розвитку.

Серед розвинутих країн, домінує саме останній підхід, хоча з різними частками держави. В Австрії у 2008 році було інвестовано 6,3 мільярди євро, з яких 36 % — державні субвенції, 43 % — внески вітчизняного підприємницького сектору і 20 % склали замовлення з-за кордону. Витрати на фінансування в Бельгії на 69,2 % здійснюються приватними підприємствами, на 21,7 державним сектором. В Іспанії 42,5% фінансування покривається державним коштом. В Німеччині з інвестованих у НДДКР 61,5 млрд. євро у 2009 році, 12 млрд. (19,5%) – видатки з федерального бюджету [1].

На противагу більшості розвинутих країн в середньому за останні 10 років структури українського фінансування інноваційної діяльності наступна:

Структура фінансування інноваційної діяльності в Україні

Великий відсоток фінансування за рахунок власних коштів це більше не явище пов'язане з корпоративним підходом (так як розміри та кількість українських корпорацій не дозволяє здійснювати повноцінне фінансування на загальнодержавному рівні), а перш за все через мізерні частки державного бюджету та іноземних інвестицій. Недостатнє державне фінансування та недостатня посередницька активність по використанню інших механізмів впливу на ринок унеможливорює одержання важливих наукових результатів та перешкоджає розвитку України, її ствердженню як передової розвинутої держави.